
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:1

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse Ändringar i kyrkoordningen KsSkr 2013:3, avsnitt fyra, om övriga ändringar och rättelser i kyrkoordningen, upphävande av 8 § i kyrkomötets beslut om Ersättningsstadga och upphävande av instruktionerna för Nämnden för utbildning, forskning och kultur och Nämnden för internationell mission och diakoni. Utskottet föreslår att kyrkostyrelsens förslag om ändringar antas.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta förslag till ändringar i 8, 38, 41 och 46 kap. i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2005:11) om Instruktion för Nämnden för utbildning, forskning och kultur ska upphöra att gälla.
3. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2009:7) om Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni ska upphöra att gälla.
2. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga att 8 § ska upphöra att gälla.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2013:3, Ändringar i kyrkoordningen, avsnitt 5 Övriga ändringar och rättelser

1. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) *dels* att 8 kap. 23 a § och 41 kap. 3 a och 7 §§ ska ha följande lydelse, *dels* att 38 kap. 68 § och 46 kap. 14 § ska upphöra att gälla.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2005:11) om Instruktion för Nämnden för utbildning, forskning och kultur ska upphöra att gälla.
3. Kyrkomötet beslutar att kyrkomötets beslut (SvKB 2009:7) om Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni ska upphöra att gälla.
4. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga att 8 § ska upphöra att gälla.

Bakgrund

Ändringar i 8 kap. 23 a § i kyrkoordningen

Vid 2011 års kyrkomöte beslutades att benämningen "utlandskyrkan" skulle ersättas av benämningen "Svenska kyrkan i utlandet". Av förbiseende ändrades dock inte benämningen i alla bestämmelser i kyrkoordningen. I kyrkomötets beslut år 2012 om strukturfrågor rättades benämningen i vissa bestämmelser. I

8 kap. 23 a § står dock fortsatt ”utlandskyrkan”. Kyrkostyrelsen föreslår att benämningen ska rättas.

Ändringar i 41 kap. 3 a och 7 §§ i kyrkoordningen

Enligt den nuvarande ordningen finns i varje församling ett kyrkoråd. Vid 2012 års kyrkomöte beslutades att det efter den 1 januari 2014 i stället för kyrkoråd ska finnas församlingsråd i församlingar som ingår i pastorat (KsSkr 2012:5). Kyrkoherden kan från och med den 1 januari 2014 inte utse en annan präst att vara ledamot i kyrkorådet. Kyrkoherden kan dock sätta en annan präst i sitt ställe i ett församlingsråd. I 7 § anges vad som ska ske när kyrkoherden har utsett en annan präst att vara ledamot i kyrkorådet. I 3 a § (som träder i kraft den 1 januari 2014) anges att det som gäller i 7 § också gäller församlingsråd. Kyrkostyrelsen föreslår att det i stället för kyrkoråd ska stå församlingsråd i 7 § och att hänvisningen i 3 a § därmed blir överflödig och ska tas bort.

Upphävande av 38 kap. 68 § i kyrkoordningen

Vid 2011 års kyrkomöte beslutades att antalet ersättare i samfällda kyrkofullmäktige ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får. Det beslutades även att bestämmelsen i 38 kap. 68 § i kyrkoordningen, som reglerar hur ersättare utses i samfällda kyrkofullmäktige, skulle återinföras. Beslutet trädde i kraft den 1 januari 2013.

Vid 2012 års kyrkomöte fattades beslut om en större mängd ändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2012:5). Ändringarna i 38 kap. i kyrkoordningen trädde i kraft den 1 januari 2013. Bl.a. beslutades att samtliga lokala val ska ske till kyrkofullmäktige och att varje lokalt valområde ska bestå av endast en valkrets. Därmed blev 38 kap. 67 § i kyrkoordningen obsolet och upphävdes. Bestämmelsen i 38 kap. 68 § i kyrkoordningen är alltså gällande. Kyrkostyrelsen menar att bestämmelsen är obsolet och föreslår att bestämmelsen ska upphävas.

Upphävande av 46 kap. 14 § i kyrkoordningen

Vid relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan föreskrevs i lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan att biskopsgårdarna skulle ägas av Trossamfundet Svenska kyrkan. Mot denna bakgrund infördes i kyrkoordningen bestämmelsen i 46 kap. 14 § i kyrkoordningen. Trossamfundet Svenska kyrkan har sedan dess överlätit äganderätten av biskopsgårdarna till respektive stift. Bestämmelsen i 46 kap. 14 § i kyrkoordningen reglerar biskopsgårdar som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen menar att bestämmelsen är obsolet och föreslår att bestämmelsen ska upphävas.

Upphävande av kyrkomötets beslut (SvKB 2005:11) om Instruktion för Nämnden för utbildning, forskning och kultur och (SvKB 2009:7) om Instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni

Vid 2012 års kyrkomöte beslutades att nämnderna för samordning, planering och utveckling på den nationella nivån skulle avskaffas från och med den 1 januari 2014. Något beslut om upphävande av nämndernas instruktioner har inte fattats. Kyrkostyrelsen föreslår att besluten ska upphävas.

Upphävande av 8 § i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga

Kr 2013:1

Enligt beslut av 2012 års kyrkomöte ska nämnderna för samordning, planering och utveckling på nationell nivå avskaffas från och med den 1 januari 2014. I 8 § i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga finns alltså bestämmelser om ersättning till ordförandena och vice ordförandena i de två nämnderna. Kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelsen ska upphävas.

Utskottets överväganden

Ändringar i kyrkoordningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag om ändringar i kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet finner att förslagen är nödvändiga konsekvensändringar med anledning av tidigare fattade beslut och därför bör bifallas.

Upphävande av instruktioner

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag om upphävande om instruktionerna för Nämnden för utbildning, forskning och kultur och Nämnden för internationell mission och diakoni.

Kyrkorättsutskottet finner att förslagen är nödvändiga konsekvensändringar med anledning av tidigare fattade beslut och därför bör bifallas.

Upphävande av bestämmelse i kyrkomötets beslut om Ersättningsstadga

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla kyrkostyrelsens förslag om upphävande av 8 § i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga.

Kyrkorättsutskottet finner att förslaget är en nödvändig konsekvensändring med anledning av tidigare fattade beslut och därför bör bifallas.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Ändringar i kyrkoordningen

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) dels att 8 kap. 23 a § och 41 kap. 3 a och 7 §§ ska ha följande lydelse, dels att 38 kap. 68 § och 46 kap. 14 § ska upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. Biskopen

23 a § För varje församling i *utlands-kyrkan* ska de valda ledamöter i kyrkorådet som tillhör Svenska kyrkan välja lika många elektor-er som det finns röstberättigade präster och diakoner anställda för församlingen vid tidpunkten för elektorsvalet. En elektor ska tillhöra Svenska kyrkan och vara valbar i den församling som förrättar valet.

23 a § För varje församling i *Svenska kyrkan i utlandet* ska de valda ledamöter i kyrkorådet som tillhör Svenska kyrkan välja lika många elektor-er som det finns röstberättigade präster och diakoner anställda för försam-lingen vid tidpunkten för elek-torsvalet. En elektor ska tillhöra Svenska kyrkan och vara valbar i den församling som förrättar valet.

Vid valet av elektor-er gäller bestämmelserna i 18, 19 och 22 §§ samt i 23 § andra stycket.

38 kap. Direkta val

68 § *Om det sedan ersättare har utsetts enligt 67 § visar sig att det för en ledamot eller ledamöter i en nomineringsgrupp som har fått ett eller två mandat bara har utsetts en ersättare ska, i enlighet med 3 kap. 53 §, ytterligare en ersättare utses. I det fall nomineringsgruppen har fått mandat i två valkretsar ska ersättaren i första hand utses för den ledamot som har det största personliga röstetalet och i andra hand för ledamoten i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.*

41 kap. Upplåtelse av kyrka¹

3 a § För en församling som ingår i ett pastorat gäller det som sägs om kyrkorådet i 4–9 §§ i stället församlingsrådet.

3 a § För en församling som ingår i ett pastorat gäller det som sägs om kyrkorådet i 4–6, 8 och 9 §§ i stället församlingsrådet.

---

¹ Bestämmelsen i 41 kap. 3 a §, under rubriken nuvarande lydelse, avser den av kyrkomötet beslutade lydelsen som träder ikraft den 1 januari 2014 (SvKB 2012:14).

7 § När kyrkoherden har utsett en annan präst att vara ledamot i *kyrkorådet*, ska det som sägs i 5 och 6 §§ om kyrkoherden gälla för den prästen.

7 § När kyrkoherden har utsett en annan präst att vara ledamot i *församlingsrådet*, ska det som sägs i 5 och 6 §§ om kyrkoherden gälla för den prästen.

Kr 2013:1
Bilaga 1

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

14 § *Biskopsgårdar som ägs av trosamfundet Svenska kyrkan ska skötas av det stift där de är belägna.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2014.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:2

Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas ett antal motioner och utskottet lämnar på eget initiativ förslag om två ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet.

I motion 2013:62 föreslås att ingen kyrkomötesledamot ska kunna väljas till mer än ett utskott. Utskottet finner att en sådan ordning skulle inskränka kyrkomötets demokratiska handlingsfrihet och föreslår därför att motionen avslås.

I motion 2013:64 föreslås att uppdra till kyrkomötets presidium att planera kyrkomötet så att det inte äger rum samtidigt som Bok- & Biblioteksmässan i Göteborg. Utskottet finner att motionen ska avslås därför att det inte är lämpligt att frångå de principer som gäller för beslut om tidpunkten för kyrkomötets sammanträden genom att i detalj inskränka kyrkomötets presidiums beslutsbefogenhet i frågan.

I motion 2013:90 föreslås att uppdra till kyrkomötets presidium att återkomma med förslag till ändringar i arbetsordningen som innebär att det ska införas en allmänkyrklig debatt och frågedebatt. Utskottet finner att den ordning med den tematiska debatten som kyrkomötet beslutade om år 2011 är tillfredställande och att motionen därför ska avslås.

Utskottet föreslår slutligen på eget initiativ två ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet som innebär dels att frågan om ledamöternas placering vid kyrkomötets sammanträden i plenum överlämnas till kyrkomötets presidium att besluta, dels att frågor om beredning av ärenden enligt kyrkoordningens fjortonde avdelning ska hänföras till ekumenikutskottet.

Till betänkandet finns en reservation i den del som avser motion 2013:64.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:62.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:64.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:90.
4. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändring i 2 och 4 kap. i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt *bilaga 1*.

Motionernas förslag

Motion 2013:62 av Kjell Petersson m.fl., Val till kyrkomötets utskott

Kyrkomötet beslutar att i kyrkomötets arbetsordning införa bestämmelsen att ingen kyrkomötesledamot kan väljas till mer än ett utskott.

Motion 2013:64 av Carina Etander Rimborg m.fl., Kyrkomötet och Bok & Bibliotek

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att planera kyrkomötet så att det inte ska äga rum samtidigt som Bok- & Biblioteksmässan i Göteborg.

Motion 2013:90 av Dag Sandahl, Allmänkyrklig debatt och frågedebatt

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att återkomma med förslag till ändringar i arbetsordningen för kyrkomötet som innebär att det vid kyrkomötessessioner ska föras allmänkyrklig debatt och frågedebatt.

Bakgrund

Val till utskott

I 11 kap. 11 § i kyrkoordningen anges att kyrkomötets ärenden ska beredas i ett utskott innan de avgörs eller, om det gäller val, av valberedningen.

I 4 kap. 1–2 §§ i Arbetsordning för kyrkomötet anges bl.a. att det ska finnas åtta fasta utskott och att varje utskott ska ha femton ledamöter och lika många ersättare. Det innebär att sammanlagt väljs 240 ledamöter till uppdrag i utskott. Några särskilda regler om val till kyrkomötets utskott, annat än att valen ska beredas av valberedningen, eller regler om valbarhetshinder finns inte. Val till utskotten sker därmed i enlighet med de allmänna reglerna om indirekta val i 39 kap. i kyrkoordningen. Detta innebär att utgången bestäms genom relativ majoritet (1 §) eller genom proportionellt valsätt (3–17 §§).

2003 års kyrkomöte behandlade med anledning av motion 2003:48 frågan om att uppdra till presidiet att utarbeta förslag till formella riktlinjer för fördelningen av ledamöterna på utskott. Motionen avslogs dock på förslag av Kyrkorättsutskottet, Kr 2003:6, som anförde följande.

För kyrkomötets utskottsarbete finns en sedan länge väl utvecklad praxis att valen till utskotten sker enligt demokratiska principer. Om det dessutom fastställs formella riktlinjer för fördelning av ledamöterna på utskott kan detta föra med sig konsekvenser vid framtida val i kyrkomötet som inte kan överblickas. Den demokratiska ordningen skulle då kunna riskera att naggas i kanten.

Kyrkomöte och Bok & Bibliotek

I 11 kap. 6 § i kyrkoordningen regleras att kyrkomötet ska sammanträda vid två tillfällen varje år. Under ett valår ska dock även ett sammanträde med det nyvalda kyrkomötet hållas där val förrättas före den 31 december under valåret enligt 11 kap. 6 a §. Vidare regleras i 1 kap. 3 § i Arbetsordning för kyrkomötet att kyrkomötets presidium efter samråd med kyrkostyrelsen och företrädare för nomineringsgrupperna beslutar om tid, plats och lokaler för kyrkomötets sammanträden.

Bestämmelsen som reglerar tidpunkten för när kyrkomötets sammanträden ska hållas har sett olika ut över tid. Den nu gällande lydelsen om kyrkomötets ordina-

rie sammanträden samt bestämmelsen i 1 kap. 3 § i Arbetsordning för kyrkomötet fick sin utformning genom beslut av 2010 års kyrkomöte och trädde i kraft den 1 januari 2011. I Arbetsordning för kyrkomötet tillades att kyrkomötets presidium beslutar även om tid för kyrkomötets sammanträden. Den dessförinnan gällande ordningen för kyrkomötets sammanträden innebar att det i kyrkoordningen var reglerat att kyrkomötet skulle sammanträda i september och oktober vid två tillfällen varje år.

Att bestämmelsen kom att ändras hade sin grund i att det i olika sammanhang framförts förslag om att permanenta den ordning som övergångsvis gällde för åren 2000 och 2001 då kyrkomötet sammanträdde i maj och september. I kyrkostyrelsens skrivelse, KsSkr 2009:5, angavs till 2009 års kyrkomöte att det fanns goda skäl att på nytt pröva en likartad ordning och att styrelsen hade för avsikt att återkomma i frågan så att det, från och med 2011, skulle bli möjligt att hålla ett första sammanträde med kyrkomötet före maj månads utgång och ett andra sammanträde före oktober månads utgång. Kyrkostyrelsen föreslog, KsSkr 2010:3, 2010 års kyrkomöte att kyrkomötet i stället skulle sammanträda en gång under det första halvåret och en gång under det andra halvåret, för att skapa en mer flexibel ordning. Kyrkostyrelsen underströk att det av förklarliga skäl inte är möjligt att med kort varsel ändra sammanträdestiden och att de formella besluten måste vara brett förankrade.

Kyrkostyrelsens förslag antogs inte fullt ut av kyrkomötet. Bestämmelsen fick istället sin slutliga utformning, den nu gällande lydelsen, efter behandling i Kyrkorättsutskottet. Kyrkorättsutskottet skriver i sitt betänkande Kr 2010:1 att det är tillräckligt att fastlägga att kyrkomötet ska sammanträda vid två tillfällen varje år. Denna ordning, menade utskottet, ska ge möjlighet till ökad flexibilitet. Även utskottet betonade att det är nödvändigt med lång framförhållning när kyrkomötets sammanträdestider fastställs (se närmare Kr 2010:1).

Allmänkyrklig debatt och frågedebatt

Fram till och med kyrkomötet år 2011 fanns i 6 kap. 1–3 §§ i Arbetsordning för kyrkomötet en bestämmelse om att innan kyrkomötet vid årets andra sammanträde beslutade i något ärende som beretts av ett utskott skulle det hållas en frågedebatt.

Frågedebatten infördes ursprungligen av 1999 års kyrkomöte som en förenklad och samordnad form av den tidigare förekommande allmänkyrkliga debatten och avskaffades genom beslut av 2011 års kyrkomöte.

I Centralstyrelsens skrivelse, CsSkr 1999:4, om införande av frågedebatten, framhöll Centralstyrelsen att den dittillsvarande ordningen med en allmän kyrklig debatt och en frågestund medförde påtagliga risker för att samma frågor skulle komma att tas upp vid flera tillfällen. Dessa båda borde därför föras samman till något som skulle kunna sägas få karaktären av en interpellationsdebatt. Den tidigare begränsningen att enbart den som hade ställt frågan skulle få delta i debatten skulle tas bort. Frågedebatten skulle inte, anförde Centralstyrelsen, ersätta den reguljära granskningen av verksamhetsberättelser och ekonomisk redovisning.

Efter att synpunkter uppkommit i samband med överläggningar med företrädarna för nomineringsgrupperna, att frågedebatten borde förändras eller tas bort, föreslog kyrkomötets presidium till kyrkomötet år 2011 att frågedebatten skulle avskaffas och ersättas med en debatt av tematisk karaktär som kan hållas i plenum när det känns motiverat. Skälen bakom förändringen angavs vara att det med den dåvarande ordningen för frågedebatten fanns en risk för att ett ärende skulle komma att behandlas två gånger, dels i frågedebatten, dels i betänkande-

behandlingen. Inte heller ansågs frågedebatten ha något tydligt fokus eller syfte, varken enligt regelverket eller i praktiken (se närmare Kr 2011:1). Bestämmelsen i 6 kap. 1 § i Arbetsordning för kyrkomötet fick därigenom den nu gällande lydelsen, som innebär att kyrkomötets presidium efter samråd med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper får besluta att en debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid kyrkomötets sammanträde och vara begränsad till ett eller flera särskilda ämnen. Såväl presidiet som Kyrkorättsutskottet anförde att debatten ska kunna behandla ett eller flera i förväg definierade områden när så synes motiverat.

Ledamöternas placering i plenum

Enligt den gällande lydelsen av 2 kap. 1 § i Arbetsordning för kyrkomötet ska kyrkomötets ledamöter vid plenum placeras stiftsvis efter ålder. Enligt 11 kap. 2 § tredje stycket i kyrkoordningen ska två av kyrkomötets ledamöter väljas av utlandsförsamlingarna. Detta sker första gången i samband med det extra valsammanträde som det nyvalda kyrkomötet håller under slutet av valåret 2013. De två ledamöterna som valts av utlandsförsamlingarna tillhör inte något stift i den mening som avses i Arbetsordningen. Detta innebär att de, med stöd av den nu gällande bestämmelsen, inte kan placeras i plenum.

Ansvarigt utskott för beredning av frågor rörande kyrkoordningens fjortonde avdelning

Av Arbetsordning för kyrkomötet framgår av 4 kap. bl.a. vilket av kyrkomötets utskott som ansvarar för beredning av ärenden hänförliga till kyrkoordningens olika avdelningar. I samband med att kyrkoordningens fjortonde avdelning, om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, infördes ändrades inte kyrkomötets arbetsordning. Detta innebär att alla av kyrkoordningens avdelningar utom fjortonde avdelningen är hänförliga till beredning i något av kyrkomötets utskott.

Utskottets överväganden

Val till utskott

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:62.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att en närliggande fråga om formella riktlinjer för fördelning av ledamöter på utskott tidigare har varit föremål för behandling i kyrkomötet. Förslaget avslogs på förslag av Kyrkorättsutskottet (Kr 2003:6) som i huvudsak anförde att en sådan ordning skulle kunna medföra konsekvenser för den demokratiska ordning som enligt praxis gäller i kyrkomötet. Kyrkorättsutskottet vidhåller denna uppfattning och menar att den ordning som föreslagits i motionen skulle innebära en inskränkning av kyrkomötets demokratiska handlingsfrihet. Kyrkorättsutskottet finner därför att motionen ska avslås.

Kyrkomöte och Bok & Bibliotek

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:64.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att det i 1 kap. 3 § i Arbetsordning för kyrkomötet föreskrivs att kyrkomötets presidium, efter samråd med kyrkostyrelsen och företrädare för nomineringsgrupperna, beslutar om tid, plats och lokaler för

kyrkomötets sammanträden. Det finns härigenom, menar Kyrkorättsutskottet, goda möjligheter för nomineringsgruppernas företrädare att framföra synpunkter om tidpunkten för kyrkomötets sammanträden. Kyrkorättsutskottet konstaterar vidare att det med hänsyn till kyrkomötets omfattning är nödvändigt med lång framförhållning när kyrkomötets sammanträdestider fastställs. Enligt Kyrkorättsutskottets mening är det därför nödvändigt att beslut i fråga om tidpunkten för kyrkomötets sammanträden fattas av kyrkomötets presidium i den ordning som gäller idag. Av detta följer att det inte är lämpligt att frångå dessa principer genom att i detalj inskränka presidiets beslutsbefogenhet. Mot bakgrund av vad som nu anförts menar Kyrkorättsutskottet att motionen ska avslås.

Allmänkyrklig debatt och frågedebatt

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:90.

Frågan om formerna för en mer öppen debatt i kyrkomötet behandlades senast vid kyrkomötet år 2011 när den dåvarande frågedebatten ersattes av en möjlighet för presidiet att besluta om att hålla debatter i ett eller flera särskilda ämnen. Frågan om en ändring i frågedebatten initierades i samband med överläggningar mellan presidiet och nomineringsgrupperna. I Kyrkorättsutskottets betänkande (Kr 2011:1) instämde utskottet med presidiets förslag till ändring. Kyrkorättsutskottet vidhåller vad som där anfördes och menar att nu gällande ordning är tillfredställande. Motionen ska därför avslås.

Utskottsinitiativ

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till ändringar i arbetsordningen.

Kyrkorättsutskottet har uppmärksammat behov av två ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet, dels frågan om placering vid kyrkomötets sammanträden i plenum av de två ledamöter som valts av utlandsförsamlingarna, dels till vilket utskott frågor om beredning av ärenden enligt kyrkoordningens fjortonde avdelning ska hänföras.

När det gäller ledamöternas placering vid kyrkomötets sammanträde i plenum kan den nuvarande lydelsen inte tillämpas avseende de två ledamöter som valts av utlandsförsamlingarna eftersom dessa inte tillhör något stift i den mening som avses i bestämmelsen. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att kyrkomötets presidium istället ska ges rätt att besluta om ledamöternas placering i plenum och att detta ska avse samtliga ledamöter.

När det gäller frågan om beredning av ärenden enligt kyrkoordningens fjortonde kapitel konstaterar Kyrkorättsutskottet att frågan inte reglerats i samband med införandet av avdelningen. Med hänsyn till att övriga avdelningar är hänfödda till ett utskott föreslår Kyrkorättsutskottet att ansvar för beredning av frågor enligt fjortonde avdelningen formellt ska hänföras till Ekumenikutskottet.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Kr 2013:2

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2013:64.

Anki Erdmann

Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap. Sammanträden i plenum**

1 § I plenisalen tar ledamöterna plats *stiftsvis enligt den av ålder gällande ordningen.*

Särskilda platser ska finnas för biskoparna samt för de ledamöter i kyrkostyrelsen och de valda ledamöter i Läronämnden som inte är ledamöter av kyrkomötet.

1 § I plenisalen tar ledamöterna plats *i den ordning som kyrkomötets presidium beslutar.*

4 kap. Ärendenas beredning

10 § Ekumenikutskottet bereder ärenden om mellankyrkliga och ekumeniska frågor, om Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder samt om internationell mission och internationell diakoni.

10 § Ekumenikutskottet bereder ärenden om mellankyrkliga och ekumeniska frågor (*kyrkoordningens 14 avdelning*), om Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder samt om internationell mission och internationell diakoni.

Beslutet om ändring i 2 kap. 1 § träder i kraft omedelbart när kyrkomötet fattat sitt beslut. Beslutet om ändring i 4 kap. 10 § träder i kraft den 1 januari 2014.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:3

Minska krånglet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:6 om att uppdra till kyrkostyrelsen att se över kyrkoordningen och andra nationella styrdokument och regelverk i syfte att minska krånglet och förenkla arbetet för den lokala nivån. Kyrkorättsutskottet finner att ett sådant brett uppdrag skulle bli allt för långtgående och föreslår mot den bakgrunden avslag på motionen. Kyrkorättsutskottet föreslår dock, med anledning av motionen, att kyrkomötet ska uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:6.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2013:6 uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

Motionens förslag

Motion 2013:6 av Per-Henrik Bodin m.fl., Minska krånglet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över kyrkoordningen och andra nationella styrdokument och regelverk i syfte att minska krånglet och förenkla arbetet för den lokala nivån.

Bakgrund

Regelverket

I 8 kap. 6 § regeringsformen stadgas att föreskrifter om grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund ska regleras i lag. I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, som är en del av kyrka-statreformen, finns bestämmelser om grunderna för bl.a. Svenska kyrkans organisation och verksamhet. Lagen ger därmed vissa ramar som det inomkyrkliga regelverket har att förhålla sig till.

Kyrkoordningen är grunden i det inomkyrkliga institutionella regelverket. I 10 kap. 1 a § i kyrkoordningen anges att kyrkomötets bestämmelser ska ingå i kyrkoordningen om inte särskilda skäl talar mot detta. Ändringar i kyrkoordningen, andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet och bestämmelser som meddelas av kyrkostyrelsen ska meddelas i Svenska kyrkans bestämmelser.

Enligt 2 § i samma kapitel anges bl.a. att kyrkostyrelsen i vissa fall får utfärda närmare bestämmelser när det är särskilt angivet i kyrkoordningen.

Utöver det regelverk som återfinns i kyrkoordningen och i förlängningen Svenska kyrkans bestämmelser finns inte något annat inomkyrkligt regelverk eller nationella styrdokument som har formellt bindande karaktär. Det finns dock exempel på andra former av styrande dokument som indirekt kan påverka hela Svenska kyrkan. Som exempel kan nämnas de villkor som kyrkostyrelsen fastställt som reglerar användningen av kyrkoantikvarisk ersättning, villkor för att t.ex. erhålla riktade församlingsstöd och andra frågor kopplade till den budget som kyrkomötet varje år fastställer för nationell nivå. Därutöver finns olika typer av policys, riktlinjer och styrdokument som utarbetas och beslutas av och för nationell nivå, t.ex. Upphandlingspolicy för Svenska kyrkan på nationell nivå. Sådana dokument kan inte formellt ha bindande verkan annat än för den nationella nivån. I sammanhanget bör dock påpekas att det inom Svenska kyrkan – mellan trossamfundet och däri ingående organisatoriska delar och mellan olika organisatoriska delar – träffas avtal där bundenhet kan uppstå på avtalsrättsliga grunder.

Kyrkoordningens tillkomst

Kyrkoordningen beslutades av 1999 års kyrkomöte. I Centralstyrelsens skrivelse 1999:3 konstaterade Centralstyrelsen att det bakomliggande utredningsarbetet med kyrkoordningen haft ett antal givna förutsättningar. En sådan viktig förutsättning var vikten av kontinuitet som hade förts fram av 1995 års kyrkomöte inför de ändrade relationerna mellan kyrkan och staten. Det talades där om att överföra gällande bestämmelser om den lokala organisationen och den kyrkliga indelningen från kyrkolagen till kyrkoordningen. Direktiven för det fortsatta utredningsarbetet kom därför att präglas av kontinuitetsaspekten med utgångspunkten att då gällande föreskrifter om Svenska kyrkan i huvudsak skulle bestå, även om de skulle ges en ny rättslig form. Kyrkoordningen kom därför att omfatta sådant som tidigare fanns reglerat i såväl kyrkolagen och annan lagstiftning, t.ex. lagen (1972:704) om kyrkofullmäktigval, m.m. som i ett antal regeringsföordningar samt av kyrkomötet utfärdade kungörelser. Centralstyrelsen betonade dock i ovan nämnd skrivelse bl.a. att kyrkoordningen inte bör ses som ett fastställande av ett regelsystem som är oföränderligt och att det är naturligt att bestämmelserna kontinuerligt ses över, förändras och anpassas till nya förutsättningar, vilket också framgår av kyrkoordningens inledningstext.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har sedan kyrkoordningens tillkomst vid ett antal tillfällen behandlat frågan om översyn av bestämmelser i kyrkoordningen. En del av dessa har berört frågan om förenkling av regelverket i enskilda frågor. Nedan redogörs för kyrkomötets behandling av den övergripande frågan om förenkling av regelverket.

Redan de närmsta åren efter kyrkoordningens tillkomst väcktes motioner om förenklingar och förändringar i kyrkoordningen (bl.a. motion 2000:47, 2001:6, 2002:153). Kyrkorättsutskottet konstaterade i sitt betänkande Kr 2000:1 att kyrkoordningen av historiska skäl kommit att bli tämligen omfattande och avslag 2000 års motion med motiveringen att frågan om en samlad översyn var alltför tidigt väckt. 2001 års motion avslögs med hänvisning till det pågående arbete med frågan (se närmare Kr 2001:4, KsSkr 2001:3 s. 9). Vid kyrkomötet år 2002 behandlades motion 2002:153 med förslag om att besluta att den grundläggande inriktningen för den fortsatta översynen av kyrkoordningen skulle vara ”avreglering

och förenkling av regelverket för Svenska kyrkan inom ramen för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära”. Motionen avslogs på förslag av Kyrkorättsutskottet, Kr 2002:1, som bl.a. menade att kyrkoordningen till sin omfattning i icke ringa grad är en förenkling i förhållande till de regelverk som gällde före år 2000. Utskottet menade att det förutsatte att det synsätt som motionären angett skulle beaktas i det fortsatta arbetet som då var aktuellt hos kyrkostyrelsen. Vid kyrkomötet år 2003 angav kyrkostyrelsen i skrivelsen KsSkr 2003:7 att en översyn av kyrkoordningen skulle ske på längre sikt i avsikt att pröva möjligheterna till förenklingar i regelsystemet, vilket noterades av Kyrkorättsutskottet, Kr 2003:2.

Med anledning av i huvudsak motion 2007:47 beslutade kyrkomötet år 2007, betänkande O 2007:7, att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med syfte att förenkla och förtydliga kyrkans lokala nivå: pastoralt, administrativt och ekonomiskt (jfr även betänkandena O 2008:5, 2009:6, 2011:4). Utredningens förslag behandlades vid kyrkomötet år 2012 (se vidare KsSkr 2012:5 och O 2012:2) som beslutade om väsentliga förändringar av regelverket kring Svenska kyrkans struktur på lokal nivå. Bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2014.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:6. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motionen uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

I motionen yrkas att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att se över kyrkoordningen och andra nationella styrdokument och regelverk i syfte att minska krånglet och förenkla arbetet för den lokala nivån.

Kyrkomötet har tidigare behandlat frågor om förenkling av Svenska kyrkans regelverk, framför allt avseende kyrkoordningen. Kyrkorättsutskottet har tidigare (Kr 2002:1 och Kr 2003:2) i huvudsak förutsatt att arbetet med regelverket för Svenska kyrkan präglas av en strävan att åstadkomma ett förenklat regelverk. Kyrkorättsutskottet vidhåller alltså den uppfattningen, men konstaterar samtidigt att frågan om vad en förenkling är måste betraktas ur ett vidare perspektiv och att det inte alltid är detsamma som avreglering. Det bör framför allt handla om en kontinuerlig strävan att uppnå ett regelverk som är ändamålsenligt, enkelt att tillämpa för alla Svenska kyrkans nivåer och som syftar till att skapa goda förutsättningar för utförandet av den grundläggande uppgiften. Det är också Kyrkorättsutskottets mening att en sådan strävan i många delar präglar det arbete som bedrivs av kyrkostyrelsen. Kyrkorättsutskottet noterar, dock – såsom tidigare skett (Kr 2003:2) – att kyrkostyrelsen i skrivelsen KsSkr 2003:7 uttalat att en översyn av kyrkoordningen ska ske på längre sikt i avsikt att pröva möjligheterna till förenklingar i regelsystemet.

Kyrkorättsutskottet noterar att motionens syfte är betydligt mer omfattande än att enbart avse en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser. Den tar sikte även på andra typer av nationella styrdokument och regelverk. Det är oklart vilka övriga typer av nationella styrdokument och regelverk som egentligen avses i motionen och därmed får det antas att den översyn som avses syftar generellt till alla former av styrdokument och regelverk. Kyrkorättsutskottet konstaterar att kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser är de enda inomkyrkliga regelverk som har formellt bindande karaktär. Det formellt bindande regelsystemet utgör dock, enligt Kyrkorättsutskottets uppfattning, endast *en* del av

vad som i ett vidare perspektiv kan upplevas förorsaka problem för lokal nivå. Ett uppdrag till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn på det sätt som motionen föreslagit skulle enligt Kyrkorättsutskottet mening därför bli ett alltför oklart och omfattande uppdrag. Ett sådant uppdrag skulle dessutom innebära väsentliga problem i såväl utförande som återrapportering. Utskottet finner mot bakgrund av vad som nu anförts inte skäl att bifalla motionen.

Kyrkorättsutskottet anser däremot att det med anledning av motionen är lämpligt att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser. I syfte att löpande hålla kyrkomötet underrättat om hur kyrkostyrelsens arbete i denna del fortskrider ska kyrkostyrelsen årligen lämna en rapport till kyrkomötet med en redogörelse om vilka åtgärder som har vidtagits.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:4

Möjlighet till tjänstledighet för förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:9 om möjlighet till tjänstledighet för förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan.

Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:9.

Motionens förslag

Motion 2013:9 av Karl-Gunnar Svensson, Möjlighet till tjänstledighet för förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, med hänvisning till lagen om Svenska kyrkan, begära hos regeringen att ta upp frågan om att möjligheten till ledighet för förtroendeuppdrag enligt Kommunallagen också ska gälla förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Rätt till ledighet för kyrkokommunala förtroendeuppdrag infördes den 1 juli 1983. Rätten gällde uppdrag på lokal och regional nivå men inte på nationell nivå. Förebild för bestämmelserna var den rätt till ledighet som sedan år 1977 funnits för förtroendevalda i kommuner och landsting.

Inför relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten föreslog regeringen i skrivelse till kyrkomötet att rätten till ledighet för förtroendeuppdrag i kyrkan inte skulle finnas kvar. I det slutliga förslaget från regeringen i frågan, som senare också blev riksdagens beslut, infördes en rätt till ledighet från anställningar för förtroendevalda inom samtliga nivåer i kyrkan. För att inte rubba balansen mellan olika trossamfund gjordes rätten tidsbegränsad t.o.m. år 2009. En tioårig övergångsperiod ansågs rimlig för att underlätta för kyrkan att anpassa sig till nya förhållanden. Bestämmelsen infördes i 8 § i Lag (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

Tidigare behandling av motioner i kyrkomötet

Frågan om konsekvenser för Svenska kyrkans demokratiska organisationsuppbyggnad har behandlats vid 2003 års kyrkomöte med anledning av en motion med den huvudsakliga innebörden att utreda konsekvenserna av att rätten att vara tjänstledig för förtroendeuppdrag skulle upphöra med utgången av år 2009 (Mot 2003:55).

Överläggningar ägde rum mellan företrädare för staten och Svenska kyrkan i bland annat denna fråga inför det att bestämmelser i Lag (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan skulle komma att förändras från och med år 2010. Beslutet blev dock att rätten att vara tjänstledig för förtroendeuppdrag inte förlängdes.

Under senaste åren har det väckts motioner i riksdagen om att rätten till tjänstledighet för förtroendeuppdrag i Svenska kyrkan ska lagregleras. Motionerna har dock avslagits av riksdagen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:4.

Motionen tar upp en viktig fråga nämligen förutsättningarna för kyrkotillhöriga att kunna engagera sig som förtroendevalda i Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att likabehandling av trossamfund och andra organisationer verksamma i landet medfört att tidigare rätt till ledighet från anställningen för förtroendeuppdrag i kyrkan kommit att upphöra från och med 2010. Det har därefter visat sig allt svårare för kyrkotillhöriga att få ledighet för förtroendeuppdrag i kyrkan. Detta har lett till att många tackat nej till att åta sig förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan.

Även om Svenska kyrkan är ett trossamfund bland flera andra har den fortfarande en särställning i relation till andra registrerade trossamfund genom lagreglering om Svenska kyrkans identitet m.m., bl. a. demokratisk organisation med en rikstäckande verksamhet. Dessutom utför Svenska kyrkan delegerade myndighetsuppgifter, främst genom att ansvara för begravningsverksamheten.

Eftersom riksdagen inte förlängde rätten till tjänstledighet för förtroendeuppdrag efter 2009 och därefter ett antal motioner i frågan avslagits i riksdagen finner utskottet dock att det för närvarande inte är meningsfullt att som en enskild fråga begära hos regeringen att ta upp frågan om att återinföra denna rätt. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:5

Stärk barnkonsekvensanalysen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:14 om att stärka barnkonsekvensanalysen.

Då utskottet anser att regler om barnkonsekvensanalys i kyrkomötet inte ska införas på det sätt som föreslås finner utskottet att motionen ska avslås i vad avser punkt 1 och 2.

Beträffande punkt 3 i motionen finns regler om barnkonsekvensanalys redan i kyrkoordningen varför utskottet föreslår avslag av det skälet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:14 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:14 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:14 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2013:14 av Ylva Wahlström, Stärk barnkonsekvensanalysen

1. Kyrkomötet beslutar att alla motioner ska innehålla något om barnkonsekvensanalys/barnkonventionen.
2. Kyrkomötet beslutar att i varje bearbetning av tjänstemän och utskotten ska även barnkonsekvensanalys/barnkonventionen finnas med.
3. Kyrkomöte beslutar att kyrkostyrelsen ska hantera sina ärenden på liknande sätt.

Bakgrund

Till 2009 års kyrkomöte förelåg två motioner som behandlade frågan om barnkonsekvensanalys. Motionärerna argumenterade för att genomförandet av en barnkonsekvensanalys inför beslut är viktigt, bl.a. för att Svenska kyrkans verksamhet därmed också ska genomsyras av barnkonventionens grundtankar. Vidare framfördes att genomförandet av en barnkonsekvensanalys är angeläget för att Svenska kyrkan ska kunna vara trogen sin uppdragsgivare och trovärdig som folkkyrka.

I betänkandet Kl 2009:6 föreslog Kyrkolivsutskottet kyrkomötet att bifalla motion 2009:55 om införande av en paragraf om barnkonsekvensanalys i kyrkoordningen och motion 2009:9 i den del som den avsåg att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta ett arbetssätt så att det görs en barnkonsekvensanalys inför varje beslut.

Utskottet menade att den skrivning om barnets särställning som finns i kyrkoordningen behövde få stöd genom att konkretiseras. Man pekade på att kyrko-

ordningen är styrdokument för hela kyrkan och menade att om frågan synliggörs i kyrkoordningen, är det en signal till stift och församlingar att frågan om barns rättigheter inte är något som bara kan överlämnas till några eldsjälarna i barn- och ungdomsverksamheten.

Kyrkostyrelsen föreslog i sin skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* (KsSkr 2012:3) att det ska införas krav på att barnkonsekvensanalyser ska göras i beredningsskedet av ärenden inför beslut, i såväl församlingar och samfälligheter som på stift och nationell nivå. Det ansågs angeläget att barnkonsekvensanalyser blir en naturlig del i beredningen av de ärenden som beslutas inom Svenska kyrkan. För att åstadkomma detta är det viktigt att krav på barnkonsekvensanalys framgår av kyrkoordningen.

För den lokala nivån föreslogs krav på barnkonsekvensanalys inför beslut gälla för såväl fullmäktige/samfälliga fullmäktige som för kyrkorådet/kyrkonämnden. Innebörden i detta var att barnkonsekvensanalys ska göras av kyrkorådet/kyrkonämnden eller den nämnd som bereder ett ärende inför beslut. Kyrkorådet/kyrkonämnden ska också göra en barnkonsekvensanalys i sådana ärenden där kyrkorådet/kyrkonämnden självt beslutar. På samma sätt föreslogs kravet på barnkonsekvensanalys på stiftsnivån gälla såväl inför beslut i stiftsfullmäktige som i ärenden som stiftsstyrelsen själv handlägger.

När det gäller den nationella nivån föreslog kyrkostyrelsen att det införs ett krav på att barnkonsekvensanalys ska göras när kyrkostyrelsen handlägger egna ärenden, på motsvarande sätt som föreslås för kyrkorådet och stiftsstyrelsen.

Kyrkostyrelsen föreslog inte något krav på barnkonsekvensanalys inför de beslut som fattas i kyrkomötet. Skälet till detta var att det på den nationella nivån inte sker någon motsvarande beredning av kyrkostyrelsen inför beslut i kyrkomötet som på den lokala och regionala nivån. För att åstadkomma barnkonsekvensanalyser inför beslut i kyrkomötets alla ärenden skulle det därför behöva införas ett krav när det gäller den beredning som sker i kyrkomötets utskott. Kyrkostyrelsen bedömde detta knappast rimligt eller ens praktiskt genomförbart utifrån de förutsättningar som utskottsarbetet bedrivs idag. Kyrkostyrelsen menade vidare att en barnkonsekvensanalys som tas fram under utskottsberedningen av ett ärende i kyrkomötet torde av praktiska skäl aldrig kunna bli något annat än en ”tom pappersprodukt”. Det skulle snarare göra mer skada än nytta att låta utskotten genomföra barnkonsekvensanalyser som av praktiska skäl inte kan hålla den kvalitet som måste eftersträvas.

Organisationsutskottet tillstyrkte (O 2012:1) kyrkostyrelsens förslag. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2013:14 punkterna 1–3.

Innebörden av det vid 2012 års kyrkomöte fattade beslutet om barnkonsekvensanalys är att en barnkonsekvensanalys ska göras i beredningsskedet av ärenden inför beslut på lokal- och regionalplanet och att barnens perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys ska beaktas i församlingsinstruktionens pastoralprogram. Vidare ska på nationell nivå en barnkonsekvensanalys göras inför beslut i kyrkostyrelsen enligt 12 kap. 3 §

I motionen föreslås att det redan på motionsstadiet ska finnas något om barnkonsekvensanalys/barnkonventionen och att detta sedan ska finnas i den bearbetning som görs av tjänstemän och utskott.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att barnkonsekvensanalyser ska göras inför beslut. Den synpunkt som kyrkostyrelsen anförde i skrivelsen till 2012 års kyrkomöte, att barnkonsekvensanalyser under utskottsberedningen av ett ärende i kyrkomötet inte torde bli annat än en pappersprodukt, ser utskottet som realistisk.

Kyrkorättsutskottet föreslår av ovan nämnda skäl att samtliga punkter i motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:6

Huvudmannaskap för begravningsverksamheten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:59 om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett förändrat huvudmannaskap. Kyrkorättsutskottet finner, bl.a. mot bakgrund av att de skäl som låg till grund för den nuvarande ordningen med Svenska kyrkan som huvudman för begravningsverksamheten alltjämt är bärande, att det saknas skäl att utreda eventuella konsekvenser av ett förändrat huvudmannaskap. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:59.

Motionens förslag

Motion 2013:59 av Ola Isacsson och Anders Roos, Huvudmannaskap för begravningsverksamheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett förändrat huvudmannaskap för begravningsverksamheten.

Bakgrund

Principöverenskommelsen och regelverket

I regeringens proposition (prop. 1995/96:80) om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan, som låg till grund för riksdagens principbeslut om relationsförändringen, föreslogs att huvudmannaskapet för de allmänna begravningsplatserna bör ligga kvar hos Svenska kyrkan. Som motiv angavs bl.a. att kyrkan sköter förvaltningen av sina begravningsplatser på ett föredömligt sätt och att det fanns ett starkt stöd för denna ordning bland remissorganen. I principbeslutet fastslogs även att finansieringen av begravningsverksamheten ska vara lokalt förankrad och vara en del av kyrkoavgiften för dem som är medlemmar i Svenska kyrkan. I nämnda proposition uttalade regeringen bl.a. att det fortsatt är rimligt att staten ställer krav på att Svenska kyrkan ska upprätthålla en demokratiskt uppbyggd rikstäckande verksamhet¹ och att en förutsättning för detta är att förändringarna av relationen mellan staten och kyrkan inte innebär någon drastisk försämring av kyrkans ekonomi. Regeringen konstaterade även att Svenska kyrkan genom församlingarna ska ansvara för det allmänna intresset att

---

1 Se bl.a. 2 § lag (1998:1591) om Svenska kyrkan.

vårda de kulturhistoriskt intressanta församlingskyrkorna och värdefull kultur-egendom i övrigt. Detta innebar, enligt regeringen, att Svenska kyrkan borde erbjudas kostnadsfri uppbördshjälp av staten, under förutsättning att hjälpen kan inordnas i det gällande uppbördssystemet.²

Alla som är folkbokförda i Sverige är enligt 9 kap. 1 § i begravningslagen (1990:1144) skyldiga att betala en inkomstrelaterad begravningsavgift. Begravningsavgiften ska enligt 9 kap. 2 § nämnda lag betalas till den huvudman inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd. För medlemmar i Svenska kyrkan räknades begravningsavgiften fram till den 1 januari 2013 in i kyrkoavgiften. Att begravningsavgiften skulle räknas in i kyrkoavgiften för Svenska kyrkans medlemmar tillkom som ett led i kyrka-statreformen. 2005 års kyrkomöte uttalade dock att en bättre ordning vore att den kyrkotillhörige betalade en kyrkoavgift och en begravningsavgift och gav kyrkostyrelsen i uppdrag att hos regeringen verka för att lagstiftningen skulle ändras i enlighet därmed (se motion 2005:7 och 2005:31 samt betänkande Kr 2005:3). Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2013 är begravningsavgiften fristående från kyrkoavgiften även för dem som är medlemmar i Svenska kyrkan och avgiften fastställs av Kammarkollegiet. Begravningsavgiften är fortsatt beroende av storleken på den enskildes inkomst och huvudmannen har ett avgörande inflytande på avgifterna genom att avgiftssatsen fastställs på förslag av huvudmännen och betalas till den huvudman inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd (se vidare prop. 2011/12:51 *Några begravningsfrågor*).

Införandet av enhetlig begravningsavgift och förändrad folkbokföring

I Begravningsutredningen, SOU 2009:79 *Några begravningsfrågor*, som föregick det ovan nämnda lagstiftningsärendet föreslogs även att avgiftssatsen för begravningsavgiften skulle vara enhetlig inom en kommun. Syftet med förslaget var att utgöra ett första steg i en omorganisation inom Svenska kyrkan som skulle resultera i en verksamhet med en begravningshuvudman per kommun. Svenska kyrkan har yttrat sig över betänkandet (se nedan). Regeringen avstod att i prop. 2011/12:51 *Några begravningsfrågor* föreslå någon ändring i denna del. Som skäl angav regeringen bl.a. att Folkbokföringsutredningens förslag var under beredning (se nedan) och att regeringen inte mer än nödvändigt, med respekt för principöverenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan, ville föregripa Svenska kyrkans eget arbete med Strukturutredningen (SKU 2011:2 *Närhet och samverkan*) som då var under remissbehandling.

Den 21 mars 2013 beslutade regeringen propositionen *Folkbokföringen i framtiden* (prop. 2012/13:120). Riksdagen beslutade den 29 maj 2013 att bifalla propositionen. Beslutet föregicks av i huvudsak två utredningar; Folkbokföringsutredningen SOU 2009:75 *Folkbokföringen* och Finansdepartementets promemoria (från den 6 februari 2012) *Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna*. Svenska kyrkan har yttrat sig över utredningarna (se nedan). Riksdagens beslut innebär bl.a. att folkbokföring inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan samt att en enhetlig begravningsavgift ska införas för de begravningshuvudmän som tillhör Svenska kyrkan. Regeringen konstaterade att förhållandet att folkbokföringen inte längre kommer att ske i en territoriell församling inom Svenska kyrkan främst får konsekvenser för Svenska kyrkan och för hanteringen av begravningsavgifterna. Regeringen konstaterade

---

² Se även t.ex. prop. 1998/99:38 *Staten och trossamfunden* s. 214 samt 16 § lag (1998:1593) om trossamfund.

även att Begravningsutredningens förslag (SOU 2009:79, om en avgiftssats per kommun) skulle eliminera de problem förknippade med uttaget av begravningsavgift som förslaget om ändrad folkbokföring medför, men att förslaget mot bakgrund av att en församling kan finnas i mer än en kommun skulle innebära ett alltför stort ingrepp i Svenska kyrkans självbestämmande och organisation. Regeringen valde därför i stället att föreslå en enhetlig avgiftssats för den begravningsverksamhet som bedrivs av huvudmännen inom Svenska kyrkan, men däremot inte för de kommunala huvudmännen. Den nya ordningen innebär att avgiftssatsen ska beräknas på motsvarande sätt som i dag men i stället för att detta görs för varje församling för sig ska Kammarkollegiet fastställa en enhetlig avgiftssats med beaktande av samtliga Svenska kyrkans huvudmäns kostnader.

Beslutet att utmönstra församling ur folkbokföringen och förslaget om en enhetlig begravningsavgift träder i kraft den 1 januari 2016.

Regeringen har, vilket aviserades i propositionen, initierat en utredning där frågan om hur även avgifterna för begravningsverksamheten i Stockholms och Tranås kommuner kan inlemmas i systemet med en enhetlig begravningsavgiftssats. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 december 2013 (se vidare kommittédirektiv 2013:2013:67).

Svenska kyrkans inställning till lagstiftningsärendena

Svenska kyrkan har, som tidigare nämnts, yttrat sig i de lagstiftningsärenden som redogjorts för ovan.

Beträffande Begravningsutredningen (SOU 2009:79) avstyrkte Svenska kyrkan de förslag i betänkandet som innebar ingrepp i Svenska kyrkans rätt att bestämma över den egna organisationen, dvs. de förslag som anknöt till målet att det ska finnas högst en begravningshuvudman per kommun. Kyrkostyrelsen betonade bl.a. att utredningens förslag stred mot principöverenskommelsen (se närmare yttrande Ks 2009:851).

Beträffande Folkbokföringsutredningen (SOU 2009:75) avstyrkte Svenska kyrkan i första hand utredningens förslag om att folkbokföring inte längre ska ske i territoriell församling inom Svenska kyrkan. I andra hand anförde kyrkostyrelsen att staten skulle ge stöd till Svenska kyrkan för att minska de för Svenska kyrkan negativa effekterna bl.a. genom att fortsatt ge tillgång till de register och databaser som krävs för att kunna hänföra medlemmar till rätt församling och uppgifter för att begravningshuvudmännen inom Svenska kyrkan ska kunna fullgöra sina skyldigheter (se närmare yttrande Ks 2009:906).

I remissyttrande över Finansdepartementets promemoria *Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna* avstyrkte Svenska kyrkan utredningens förslag. Kyrkostyrelsen anförde bl.a. att det även för en enskild individ som inte är medlem i Svenska kyrkan är viktigt att veta till vilken huvudmans förvaltningsområde man hör, eftersom det är i relation till den huvudmannen som man kan göra gällande sina rättigheter enligt begravningslagen. Det betonades även att det för huvudmännen är väsentligt att veta vilken befolkning man har ett ansvar för i sin myndighetsutövning. Vidare angavs att uppgiften behövs för att man som huvudman ska kunna beräkna kostnaderna för begravningsverksamheten och att den clearingmodell som finns bygger på att det går att hänföra en enskild individ till en specifik huvudman. När det gäller den enhetliga begravningsavgiften konstaterade kyrkostyrelsen att den ambition som fanns i den tidigare Begravningsutredningens förslag fullföljs men att ett ytterligare steg tas när förslaget gäller hela riket. Styrelsen underströk att syftet med en enhetlig avgiftssats skulle gå förlorad om inte alla huvudmän är med i systemet. Det betonades slutligen att förslaget också innebär ökade kostnader för Svenska kyrkan genom att de interna datasystemen måste

anpassas och att en del av kyrka-statreformen var att Svenska kyrkan skulle garanteras kostnadsfri uppbördshjälp (se närmare yttrande Ks 2012/115).

Efter att regeringen beslutat om propositionen *Folkbokföringen i framtiden* (prop. 2012/13:120, som redogjorts för ovan) framförde kyrkostyrelsen i en skrivelse till regeringen bl.a. följande. En förutsättning för genomförandet av den föreslagna nya hanteringen av begravningsavgifterna bör vara att även de kommunala huvudmännen omfattas av utjämningen. Om det skulle visa sig att det enligt utredningen inte är möjligt att inlemma de kommunala huvudmännen i systemet bör en annan lösning hittas på hur begravningsavgiften ska hanteras. För att ligga i linje med den föreslagna modellen torde det vara möjligt att Kammarkollegiet i stället beräknar en genomsnittlig avgift för alla huvudmän inom en kommun. Svenska kyrkan är villig att bidra med en konstruktiv lösning i båda dessa frågor.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet år 2003 behandlades motion 2003:20 där Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten berördes. Kyrkomötet avslag motionen på förslag av Kyrkorättsutskottet. Utskottet menade i sitt betänkande Kr 2003:4 att Svenska kyrkan ombesörjer begravningsverksamheten på ett bra sätt, att verksamheten är ett naturligt inslag i kyrkans verksamhet samt att de skäl som låg till grund för beslutet om nuvarande ordning inte har förändrats.

Vid kyrkomötet 2004 behandlades motion 2004:6 med förslag om att driva frågan att förmå regeringen utreda ett annat huvudmannaskap för begravningsverksamheten för icke-kristna trosbekännare. Motionen avslogs på förslag av Kyrkorättsutskottet, betänkande Kr 2004:3, som anförde att Svenska kyrkan har anförtrodd uppgiften av staten, att det inte framförts några önskemål från samhällets sida om en ändring och att det därmed inte är en angelägenhet för Svenska kyrkan att ta initiativ till en förändring.

Behandling i riksdagen

Riksdagen har vid motionsbehandling vid ett antal tillfällen, senast under riksåret 2011/12, behandlat frågan om Svenska kyrkan som huvudman för begravningsverksamheten. Samtliga motioner har på förslag av konstitutionsutskottet avslagits med motiveringen att det saknas skäl att förorda en ändring eller omprövning av relationerna mellan staten och Svenska kyrkan (Riksdagens betänkanden 2011/12:KU12, 2002/03:KU20 och 2008/09:KU7, 2000/01:KU1).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2013:59.

I motionen föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett förändrat huvudmannaskap för begravningsverksamheten.

Frågan har tidigare varit föremål för behandling av såväl kyrkomötet som Sveriges riksdag. Kyrkorättsutskottet konstaterar att riksdagen så sent som under riksåret 2011/12 anförde att det saknas skäl att förorda en ändring eller omprövning av relationerna mellan staten och Svenska kyrkan.

I enlighet med vad Kyrkorättsutskottet uttalade vid kyrkomötet år 2003 när frågan senast behandlades (Kr 2003:4) menar utskottet att Svenska kyrkan alltjämt ombesörjer begravningsverksamheten på ett bra sätt och att den är en naturlig och viktig del i Svenska kyrkans arbete. De skäl som låg till grund för beslutet om den nuvarande ordningen med Svenska kyrkan som huvudman för begravningsverk-

samheten är alltjämt bärande. Det saknas därför skäl för Svenska kyrkan att utreda eventuella konsekvenser av ett förändrat huvudmannaskap. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Kr 2013:6

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Utskottet förslag till beslut i Kr 2013:6 borde ha varit: kyrkomötet beslutar uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett förändrat huvudmannaskap för begravningsverksamheten.

Vi anser också att utskottets övervägande i tredje stycket borde haft följande lydelse:

I enlighet med vad Kyrkorättsutskottet uttalade vid kyrkomötet år 2003 när frågan senast behandlades (Kr 2003:4) menar utskottet att Svenska kyrkan alltjämt ombesörjer begravningsverksamheten på ett bra sätt och att den alltjämt är en naturlig och viktig del i Svenska kyrkan arbete. Genom de förändringar som skett i samhället och i begravningssed och de av staten ensidigt fattade besluten om förändringar i folkbokföringen och införandet av en gemensam begravningsavgift det inte längre finns den samsyn som rådde vid relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000.

Av hävd är det visserligen så att kyrklig församling och ansvaret att begrava de döda hört samman under överskådlig tid. Vidare är det närmast universellt att religiös tillhörighet och formerna för begravningsverksamheten hör samman. Utskottet menar dock att detta inte med nödvändighet innebär att Svenska kyrkan även är huvudman för begravningsverksamheten.

Det finns därför skäl för Svenska kyrkan att utreda eventuella konsekvenser av ett förändrat huvudmannaskap.

Anders Roos och Thelma Olsson Bylin

Särskild mening

Jag instämmer i reservationen av Anders Roos och Thelma Olsson Bylin.

Anneli Rosén

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:7

Lag om Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:77 som innefattar förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan upphör och i tillämpliga delar överflyttas till lagen om trossamfund och till kyrkoordningen.

Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:77.

Motionens förslag

Motion 2013:77 av Birgit Friggebo m.fl., Lag om Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Lag om Svenska kyrkan (1998:1591) upphör och att tillämpliga delar överflyttas till Lag om trossamfund (1998:1593) och till Svenska kyrkans kyrkoordning.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2013:77 i Ln 2013:14y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Lagen om Svenska kyrkan trädde i kraft den 1 januari 2000. Förslag om en ramlagstiftning för Svenska kyrkans del framfördes först i den s.k. ERK-utredningens betänkande *Ekonomi och rätt i kyrkan* (SOU 1992:9). Den föreslagna modellen för reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan vid en relationsförändring fördes, efter ett positivt remissutfall, vidare av Kyrkoberedningen i dess betänkande *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42).

I regeringens proposition (Prop. 1995/96:80), som ledde fram till riksdagens principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan, togs fasta på den modell för lagstiftning som tidigare presenterats. Som motiv för en särskild lag för Svenska kyrkan åberopades att staten skulle medverka till att Svenska kyrkans karaktär och identitet bevarades. Mot att införa en enda gemensam lag för alla trossamfund anfördes att Svenska kyrkan skulle få en alltför stor tonvikt med en sådan lag i beaktande av de frågor vilka krävde en reglering. När regeringen därefter lade fram propositionen (Prop. 1997/98:116) med förslag till slutlig reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan byggde det på en lag med bestämmelser gemensamma för alla trossamfund och en lag med särskild reglering av Svenska kyrkans förhållanden.

Det nuvarande förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan är resultatet av en lång historisk utveckling där skilda principiella utgångspunkter spelat större eller mindre roll för skeendet. Den långa gemensamma historien motiverar att staten genom en särskild lag anger de ramar inom vilka Svenska kyrkan även i fortsättningen skall verka.

Regeringen konstaterade också att 1995 års principbeslut utgör en kompromiss mellan å ena sidan nödvändigheten att ta hänsyn till Svenska kyrkans särställning på grund av den långa historiska utvecklingen och den stora andelen tillhöriga samt å andra sidan önskemålet om att öka jämställdheten mellan trossamfunden.

Tidigare behandling av motioner i kyrkomötet

Kyrkomötet 2001 behandlade en motion med den huvudsakliga innebörden att lagen om Svenska kyrkan skulle upphävas (Mot 2001:30). Kyrkomötet avslag mot motionen på Kyrkorättsutskottets förslag (Kr 2001:1). Utskottet motiverade sitt förslag till avslag med att lagen om Svenska kyrkan skulle ses som en av flera delar i det reformpaket som den förändrade relationen mellan staten och Svenska kyrkan utgjorde och att det inte var möjligt att bryta ut delar ur detta utan att det kunde få återverkningar på andra delar.

Vid kyrkomötet 2009 behandlades en motion (Mot 2009:46) med förslag om att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att framlägga en utredning om konsekvenserna att lagen om Svenska kyrkan avskaffas och att innehållet i tillämpliga delar flyttas över till lagen (1998:1593) om trossamfund och till kyrkoordningen. Även denna motion avslogs av kyrkomötet på Kyrkorättsutskottets förslag (Kr 2009:5), med samma motivering som motionen från 2001. Kyrkorättsutskottet anförde vidare att då nuvarande reglering inte varit till förfång för kyrkans verksamhet så ska inte kyrkan ta initiativ till någon förändring.

Kyrkomötet behandlade 2012 en motion (Mot 2012:29) om att ersätta lag om Svenska kyrkan med ett ”konkordat”. Kyrkomötet avslag på Kyrkorättsutskottets förslag (Kr 2012:2) motionen med motiveringen att det inte har inträffat något sedan år 2009 som ändrar inställningen i frågan. Motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan gäller fortfarande.

Efter relationsändringen har det också väckts motioner i riksdagen med krav om att lagen om Svenska kyrkan ska avskaffas. Samtliga sådana motioner har avslagits av riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:77.

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan utgör en del i den överenskommelse som träffades mellan Svenska kyrkan och staten inför de ändrade relationerna. Den innehåller sådant som är väsentligt för att beskriva Svenska kyrkans särskilda karaktär. I den meningen skiljer den sig avsevärt från den mer allmängiltiga reglering som finns i lagen (1998:1593) om trossamfund till vilken lag föreslås att lagen om Svenska kyrkan överförs i tillämpliga delar. Även om vissa bestämmelser skulle kunna uppfattas som krav som staten ställer på Svenska kyrkan, exempelvis att vara en öppen folkkyrka med en demokratisk organisation och bedriva en rikstäckande verksamhet, är de samtidigt ett uttryck för Svenska kyrkans syn på sig själv. I regleringen vid relationsändringen ingick bl.a. prästlönetillgångarnas förvaltning och tillgodogörandet av deras avkastning, huvudmannaskapet för begravningsverksamheten, ersättning för antikvariska kostnader vid vård och underhåll av kyrkliga

kulturminnen och stöd vid uppbörd av kyrkoavgifterna. Enligt utskottets mening är det olämpligt att bryta ut och förändra en fundamental del i denna helhet.

Läronämnden har i yttrande (Ln 2013:14 y) uttalat att kyrkans relation till staten har läromässiga implikationer. Denna relation kan, enligt läronämnden, rättsligt regleras på olika sätt.

Utskottet vill i sammanhanget vidare lyfta fram det faktum att enligt 8 kap. 2 § första stycket fjärde punkten regeringsformen ska föreskrifter om grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund meddelas genom lag. Ändring och upphävande av sådan lag ska enligt 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen ske antingen genom två likalydande beslut med mellanliggande riksdagsval eller genom endast ett beslut om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Motionen ska alltså avslås.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Gunnar Bredin, Lena Lindström, Anneli Rosén, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Thomas Söderberg och Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Vi instämmer i utskottets förslag om avslag på motion 2013:77 på grund av att frågan är av sådan dignitet att den kräver ytterligare beredning. En sådan översyn kan komma att beröra många områden vad gäller Svenska kyrkans relation till staten.

Däremot anser vi att Svenska kyrkan aktivt måste förbereda sig på en utveckling där dess offentlighetsrättsliga ställning blir liknande den som gäller för andra registrerade trossamfund.

Under de år som gått sedan relationerna mellan Svenska kyrkan och staten förändrades har staten ensidigt fattat beslut som i ett längre perspektiv riskerar att göra lagen om Svenska kyrkan obsolet. Exempel på detta är frågorna kring folkbokföring, nationellt enhetlig begravningsavgift och rätten till tjänstledighet i samband med kyrkliga förtroendeuppdrag.

Vidare anser vi att Svenska kyrkan bör välkomna och eftersträva en utveckling där den utan inblandning från staten själv får definiera sig som kyrka och trossamfund. Svenska kyrkan måste få bestämma över sina egna inre angelägenheter och stå på egna ben.

Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Anders Roos och Thelma Olsson Bylin

Särskild mening

Vi instämmer i utskottets förslag om avslag på motion 2013:77 på grund av att frågan är av sådan dignitet att den kräver ytterligare beredning. En sådan översyn kan komma att beröra många områden vad gäller Svenska kyrkans relation till staten.

Däremot anser vi att Svenska kyrkan aktivt måste förbereda sig på en utveckling där dess offentlighetsrättsliga ställning blir liknande den som gäller för andra registrerade trossamfund.

Under de år som gått sedan relationerna mellan Svenska kyrkan och staten förändrades har staten ensidigt fattat beslut som i ett längre perspektiv riskerar att göra lagen om Svenska kyrkan obsolet. Exempel på detta är frågorna kring folkbokföring, nationellt enhetlig begravningsavgift och rätten till tjänstledighet i samband med kyrkliga förtroendeuppdrag.

Vidare anser vi att Svenska kyrkan bör välkomna och eftersträva en utveckling där den utan inblandning från staten själv får definiera sig som kyrka och trossamfund. Svenska kyrkan måste få bestämma över sina egna inre angelägenheter och stå på egna ben.

Gunnar Bredin, Anneli Rosén, Georg Lagerberg, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt

---

Lag om Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2013:77

I överensstämmelse med yttrande Ln 2012:10y anför Läronämnden: "Läronämnden menar att kyrkans relation till staten har läromässiga implikationer. Denna relation kan rättsligt regleras på olika sätt."

Uppsala den 21 augusti 2013

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.